



**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor  
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum  
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,  
Coordinatus, Seu Omnes ...**

**Diana, Antonino**

**Lugduni, M. DC. LXXX.**

112. An minor quatuordecim annorum possit præsentari ad beneficium  
Jurispatronatus? Et an sufficiat annum 14. esse cœptum? Ex part. 3. tract.  
6. & Misc. 2. resolut. 64.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

citatur. Sed auctoritas Sacrae congregationis est maxima.

RESOL. CX.

Quoad Patronum qui non erat primus fundator beneficii, quæsiuit à me, an sub peccato mortali deberet presentare digniorem.

1. Verianus in 2.2. tom. 2. disp. 22. dub. 5. num. 6. Valquez opusc. de benef. c. 2. §. 2. dub. 5. n. 74. Ioan. Malderus Episc. Antverpiensis in suis doctissimi commentariis ad 2.2. tract. 9. cap. 2. dub. 2. Lediuss lib. 2. §. 4. dub. 1. n. 65. in fin. Azor. p. 2. lib. 6. c. 21. §. 5. Garcier. canon. 99. lib. 2. c. 11. num. 26. Molin. Iurisconsul. de primis. Hisp. lib. 2. c. 5. n. 69. Ildephonsus Azevedo conf. 14. dub. 4. n. 41. Couar. Sotus, & alij affirmatiuam sententiam amplexi sunt. Nam hoc ius, quod ipsi patrono competit à iure, ea conditione concessum est, ut ipsi tantum incumbat, quod Episcopo, aut alij prælato incumbere debet igitur feruare modum debitum in beneficiis distribuendis, quod est eligere digniores.

2. Sed contrariam sententiam probabilem etiam puto, quod patronus laicus non tenetur presentare digniorem etiam quoad beneficia curata. Sic docet Lambertinus de iure patron. p. 1. lib. 2. §. 10. art. 3. num. 17. Riccio de part. 3. deo. 306. n. 4. Bellet. in disquis. cleric. cal. p. 1. §. 4. n. 10. Ioan. Valer. in disquis. vrinque fori, ver. electio. n. 1. & seq. & hanc opinionem probabilem vocant, Ledelm. in sum. p. 2. tract. 7. c. 2. concl. 7. diffie. 9. fol. mibi 164. & Banez in 2.2. q. 63. art. 2. dub. 4. & in terminis illam sequitur nouissimè Garfias de benef. tom. 2. p. 7. c. 16. n. 19. & Petrus à Nauar. de restit. lib. 2. c. 2. num. 150. Et ratio est, quia Concil. Trident. in sess. 24. de Reform. c. 28. in Parochialibus iuris patronatus Ecclesie eligendum esse digniorem, ab approbatis Examinatoribus in concilio: dicit, quod si iuris patronatus laicorum fuerit, debeat, qui à Patrono presentatus est, examinari, & si idoneus reperitur admitti. In quibus verbis cum Concil. Trid. non ardet Patronum laicum ad presentandum digniorem, neque nos ardet debemus. Salua semper, &c.

RESOL. CXI.

An Archiepiscopus Panormitanus peccet confirmando presentationem digni, omisso digniore, factam ab Illustrissimo Senatu huius Urbis ad aliquam Parochiam?

1. De iure communi negatiuam sententiam tenendam esse non dubito, non solum in foro externo, sed etiam in interno; sed difficultas est de iure nouo Concilij Trident. sess. 24. c. 18. de reform. & siante constitutione Pij V. edita anno 1566. vnde dicitur hoc decreto Concilij & Bulla Pontificis asserit Petrus de Atagon in 2.2. q. 63. art. 2. per illa corrigi ius commune, & sic Episcopus non debet admittere presentationem minus digni tanquam inualidam, omisso digniori.

2. Sed his non obstantibus contrariam sententiam tenendam esse puto cum Sanchez in opusc. tom. 4. lib. 2. cap. 1. dub. 6. n. 6. Dico igitur Concilium

& Pium V. noluisse in aliquo facultati patronorum derogare, & sic presentatio patroni facta de digno, est valida, & per consequens admittenda est necessario à Prælato. Ratio est clara, quia à iure antiquo non est recedendum, nisi iure nouo expressis verbis recedatur; sed hoc non accidit in casu nostro, nam Concilium non irritat presentationem de digno factam, quæ de iure antiquo valebat, sed tantum præcipit, ut patronus eligat digniorem, quod etiam de iure antiquo tenebatur facere ergo, &c. alias rationes videbis apud Sanchez.

3. Verum dato, & non concesso, quod opinio affirmatiua Petri de Aragon esset vera, non facit pro casu nostro, in quo patronus qui presentat ad parochias est laicus, nempe Illustrissimus Senatus huius vrbis, & ideo secundum probabilem sententiam, quæ ego ipse adduxi in part. 2. r. 1. Miscellan. resol. 37. potest presentare etiam in foro conscientie dignum, omisso digniori, ergo debet Archiepiscopus Panormitanus presentationem dictam confirmare, & ad id tenetur, & si nollet possit cogi à Superiore, quia, ut ait Sanchez loc. cit. n. 8. confirmatio est actus exterior & iudicis ab habente iurisdictionem ad confirmandum; sed talis electio est valida in foro externo, & etiã in interno in casu nostro, secundum probabilem opinionem, ergo. Imo in casu nostro si maior pars Senatorum ciuitatis eligeret minus dignum ad parochiam minor verò digniorem, teneatur Archiepiscopus confirmare dignum, nam presentatus à minori parte, censetur non presentatus. Ita Doctores, quos citat & sequitur Sanchez num. 11.

4. Et tandem nota, quod licet communiter asserant Doctores, eligentem indignum priuari potestate eligendi pro illa vice, ex c. cum in cunctis, §. finali, de elect. tamen ego puto contra Doctores, quos citat & sequitur Padilla in l. cum quidam ff. de legat. 2. num. 17. Rochus de Curte tract. de iure patron. ver. honorifici, q. 4. n. 15. Probus in c. si tibi absenti, de præbend. in 6. n. 53. textum illum non habere locum in patrono laico, sed tantum Ecclesiastico, vnde patronus secularis scienter presentans indignum poterit iterum presentare. Ita Doctores, quos citat ad satietatem, & sequitur Sanchez vbi supra n. 24. & ideo patet ex dictis, quod si Illustrissimus Senatus huius vrbis presentaret indignum ad aliquam parochiam, non ex hac priuaretur potestate iterum alium presentandi, nec in hoc posset inquietari ab Archiepiscopo.

RESOL. CXII.

An minor quatuordecim annorum possit presentari ad beneficium iuris patronatus? Et an sufficiat annus 14. esse ceptum? Ex p. 3. r. 6. & Misc. 2. Ref. 64.

1. Affirmatiuam sententiam mordicus sustinet doctus Iurisconsultus Io. Maria Nouarius in questionibus forensibus part. 1. q. 71. n. 5. & seq. quia licet ex depositione Concilij Tridentini sess. 23. c. 6. de reformat. nullus ante decimum quartum annum beneficium potest obtinere, tamen beneficium iuris patronatus tunc venit appellatione beneficii, quando adest eius fauor, secus autem in non fauorabilibus est in nostro casu.

2. His tamen non obstantibus contrariam sententiam tenent Viuanus in praxi iuris patr. p. 2. lib. 6. c. 6. n. 8. Squillante de priuileg. clericorum cap. 4. dub. 3. num. 62. Riccius part. 3. decis. 26. & part. 4. decis. 343. Marius Antoninus var. resol. 112. cas. 51. & alij asserentes vidisse plures dispensatos super ætate ad beneficia simplicia, etiam iuris patronatus, quia Concilium loquitur

Quæ hic est Ref. antecedens, signanter in eius §. 2. & lege etiam vers. postum in not. r. dictæ Ref.

LIBRERIA  
D. III. IV. V  
E. III

loquitur absolute prohibendo ne assumatur ad beneficium minor quatuordecim annorum. Sed ad hoc respondet Nouarius *ubi supra*, vt visum est, & secundum sententiam Nouarii decidisse Rotam Romanam in vna Gerunden. beneficij, 12. Iunij 1579. coram Lancelloto; prater Nouarium testatur Gaspar de benef. tom. 2. part. 7. c. 4. n. 10. & habetur etiam hæc decisio in nouiss. decis. 482. n. 3. in fine, part. 1. & ita etiam nouissime hanc sententiam contra Riccium, & alios tenet idem Nouarius in nouo iur. Pont. concl. 14. n. 7.

3. Notandum est tamen hic obiter, non oportere esse expletum quartumdecimum annum ad obtinendum simplex beneficium vt notant Henrici. l. 10. c. 19. n. 2. Galli in *margarita cas. Consol. ver. beneficium*, n. 4. Velascus tom. 1. alleg. 8. Campanili in *diner. iuris ean. rub. 7. c. 6. n. 2.* Gonzalez reg. 8. *Cancell. gloss. 3. n. 90.* Azorius part. 2. lib. 6. c. 5. q. 7. & alij. Sufficit igitur annum 14. esse conceptum; quidquid in contrarium afferant Tufchus concl. 338. n. 10. & 15. *litera E.* Mandosius de *estate minorum* c. 4. n. 3.

## RESOL. CXIII.

*An si Testator dicat, vt Capellania conferatur Sacerdoti, conferri possit Clerico minorum Ordinum?*

*Et an saltem pro vna, vel altera vice possit Episcopus dispensare supra dictam qualitatem?* Ex p. 4. tr. 4. & Misc. Ref. 227.

§. 1. **N**egatiue respondet Barbosa de potest. Episcop. part. 2. allegat. 44. num. 17. & seq. Castrus Palaus tom. 2. tract. 13. disp. 1. punct. 6. n. 12. & alij, quia presentandus debet habere qualitatem à fundatore requisitam; sed fundator dixit, Capellaniam esse conferendam Sacerdoti; ergo si hac qualitate caret, non potest eligi, nec valet dicere habere illam aptitudinem, quia hoc non est proprie habere illam.

2. Verum ego sine vlllo metu contrariam sententiam in praxi sequi posse existimo, quam tueretur Perez de Lara de Capellania lib. 2. cap. 5. num. 16. Gratianus in *discept. forens. cap. 133. num. 1. & seq.* Patius de *resign. benefic. lib. 3. quest. 9. num. 3.* Gonzalez in *Regul. Cancellar. 8. gloss. 3. num. 74. & 104.* cum alijs penes ipsos, quando testator disponit per verba affirmatiua, vt si diceret instituat Capellanus Sacerdos, qui Missas celebret secus autem si disponeret per verba negatiua, dicens: vt nullus alius, nisi qui actu Sacerdos sit instituat, quia illa verba aptitudinem significant, non actum, nempe illam Capellaniam Ordinem sacerdotalem habere annexum, & esse sacerdotalem, & ideo sicut beneficium parochiale, & Canonicatus sacerdotales habent annexum Ordinem sacerdotalem & hoc non obstante, quando alicui conferuntur, non est necesse, vt actu Sacerdos sit, sed sufficit esse aptitudinem vt intra annum à die adeptæ possessionis Sacerdos ordinetur, sic in nostro casu potest conferri Capellania non Sacerdoti, dummodo habilis sit intra annum Sacerdos esse.

3. Notandum est etiam hic à fortiori contra Lambertinum de *inre patron. part. 1. lib. 2. q. 7. art. 27.* Gutierrez *consil. 1. num. 11. & consil. 2. n. 15.* Azorium p. 2. lib. 6. cap. 24. q. 3. Rodriguez *qq. Regul. tom. 2. q. 112. art. 2.* & alios, quod si testator dicat: Instituat Capellanus qui Missas celebret, ex istis verbis non inferitur Capellaniam, actu vel aptitudine proxima debere esse sacerdotalem sed conferri posse cui libet constituto in ætate 14. annorum. Ita Lara, Gonzales, & Barbosa, quos citat, & sequitur Castrus Palaus *loco cit. n. 18* quia supradicta verba solum significant, Capellanum adstrictum esse celebrare, sed huic obligationi potest per alium satisfacere ergo, &c. & ideo nisi

fundator dixerit, vt Capellanus teneatur per se ipsum Missas celebrare, & non per substitutum, poterit patronus præferre Clericum beneficij simplicis capaxem. Et ita etiam ego docui in *par. 2. tr. 14. ref. 18.*

4. Et tandem pro coronide huius resolutionis nota quod ponendo aliquam Capellaniam actu, vel habitu sacerdotalem esse, ex consensu heredis possit Episcopus supra dictam qualitatem, saltem pro vna, vel altera vice dispensare, vt conferatur Clerico 14. annorum, secundum Aldephonium de Lara de Capellania lib. 2. cap. 5. n. 28. Cuchus in *instrum. lib. 2. tit. 9. num. 62.* Vgolinus de *offic. Episcoporum. cap. 61. n. 7.* Abbas, Imola, Felinus, Nauarrus, Rebuffus, Zerola, Zecchius, Leo, Sà, Lambertinus, quos citat Castrus Palaus *ubi supra* num. 21. licet ipse num. 22. contrarium sentiat cum Gutierrez *consil. 1. n. 19.* Garcia de *benefic. tom. 2. part. 7. cap. 1. à num. 107.* quibus ego addo Monetam de *commut. vlt. volum. cap. 5. num. 302.* Riccium *collect. 158.* Barbosam in *collect. DD. super Concil. Trident. sess. 22. cap. 7. num. 7.* & alios penes ipsos rationem adducentes, quia Concilium Tridentinum *sess. 15. de reformat. cap. 5.* prohibet Episcopis, etiam cum consensu patroni, tollere qualitates in fundatione beneficiorum appofitas.

## RESOL. CXIV.

*An obligatio eligendi digniorem extendatur etiam ad resignantem beneficium suum in fauorem alterius?*

*Et an Collator peccet acquiescendo resignationi minus digno, relicto digniori?* Ex p. 2. tr. 15. & Misc. 1. Ref. 41.

§. 1. **N**auarrus in *Miscellan. 38. num. 7. Sor. de iust. lib. 3. q. 6. art. 2. in fin.* & nouissime P. Valquez *opus de benefic. cap. 2. §. 4. dub. 7. num. 100.* asserunt extendi. Vnde Valquez ait: Cauere debent renuntiantes, ne prætextu consanguinitatis, vel alia via, prætextu maioris pensionis renuntient beneficium indigno, aut saltem minus digno. Vt enim supra diximus, sicut & electores, ita & renuntiantes tenentur consideratis omnibus, digniorem eligere, in quo forsitan plurà peccata committuntur, quam aduertantur. Hæc Valquez, satis quidem rigide.

2. Opinio igitur contraria amplectenda mihi videtur, & amplexi sunt Regin. tom. 1. lib. 30. *un. 3. cap. 14. n. 170.* Lessius lib. 2. c. 34. *dub. 13. num. 61.* & Malderus in 2. tract. 9. c. 2. *dub. 7.* qui citat Caietanum, Sà, & Salonium. Et ratio est, quia cum iste resignans non sit distributor, si iure permittatur in fauorem resignare, potest resignare digno, cui voluerit; neque hic est locus concursus, tanquam ad commune bonum, ex parte totius distribuendum, sed pars partii ius suum transfert. Vnde patet, etiam tunc collatorem non peccatum acquiescendo resignationi minus digno, relicto digniori; & sic Petrus de Aragona in 2. 2. q. 63. art. 2. ait hanc sententiam esse conformem praxi receptæ, etiam ipsius Summi Pontificis.

## RESOL. CXV.

*An Episcopi post resignationem alicuius beneficij etiam in eorum manibus possint illud conferre suis, vel resignantis familiaribus, affinis, &c.*